

Redegørelse om det nordiske digitaliserings samarbejde

Norden er blandt de førende regioner i verden når det gælder digitalisering og digital omstilling i den private og offentlige sektor. Dette kommer også til udtryk i internationale målinger som eksempelvis EU-kommissionens *The Digital Economy & Society Index* og FNs *eGovernment Survey*, hvor nordiske lande ligger helt i top. De nordiske lande har derfor et godt afsæt til at gå forrest i den digitale omstilling og sikre at digitaliseringen sker med respekt for vores nordiske værdier, hvor åbenhed og tillid til den offentlige sektor og vores demokratiske institutioner står helt centralt. Samtidig deler de nordiske landes regeringer ambitionen om at være verdens mest integrerede region, der skal gøre det enkelt at bevæge sig på tværs af grænser. Kombinationen af disse faktorer udgør fundamentet for det nordiske digitaliserings samarbejde.

1. En digitalt integreret nordisk-baltisk region

Med målet at sikre at Norden og Baltikum fortsat skal være digital foregangsregion og udnytte vores internationale førerposition, innovationsevne og fælles stordriftsfordele underskrev de nordiske og baltiske regeringer en fælles erklæring (Digital North-erklæringen) om at styrke det nordisk-baltiske digitaliserings samarbejde i april 2017.

De nordiske og baltiske lande ønsker at samarbejde om tre overordnede mål:

1. At styrke muligheden for digital omstilling af vore regeringer og samfund, specielt ved at skabe et fælles marked for grænseoverskridende digitale tjenester
2. At styrke vore virksomheders konkurrenceevne gennem digitalisering
3. At udvikle et digitalt indre marked i Norden-Baltikum baseret på EU's digitale byggesten.

2. Ministerrådet for digitalisering - Et dynamisk, målrettet og tidsbegrænset samarbejde

For at styrke det nordisk-baltiske samarbejde om digital omstilling og understøtte realiseringen af de ambitiøse mål i Digital North erklæringen, etablerede MR-SAM i 2017 et ad hoc ministerråd for digitalisering (MR-DIGITAL) for 2017-2020.

MR-DIGITAL har hovedansvaret for at koordinere opfølgningen på de 3 overordnede mål i Digital North-erklæringen i samarbejde med berørte sektorer. MR-DIGITAL vil løbende igangsætte nye digitale indsatser, som svar på aktuelle og fælles udfordringer.

Unikt for digitaliserings samarbejdet er at de baltiske lande indgår som tætte samarbejdspartnere i møder og fælles projekter.

3. Prioriterede indsatser

Siden Digital North erklæringen blev underskrevet i april 2017, har MR-DIGITAL igangsat en række konkrete projekter og indsatser, der skal sikre bedre udnyttelse af digitale muligheder på tværs i regionen med størst nytte for borgere og virksomheder. I tæt samarbejde med ministerier og myndigheder i landene samt berørte ministerråd i det nordiske samarbejde er disse indsatser sammenfattet i en detaljeret og samlet handlingsplan for 2018-2020 (se bilag).

I tillæg til Digital North erklæringen har henholdsvis de nordiske statsministre og MR-DIGITAL i maj 2018 fremlagt to erklæringer med ambitiøse mål for det nordiske digitaliseringssamarbejde: 1) Erklæring om hurtig og integreret 5G udrulning i Norden og 2) erklæringen om et stærkere nordisk-baltisk samarbejde om at udnytte muligheder og risici ved brug af kunstig intelligens (AI).

Med afsæt i de tre erklæringer for digitaliseringssamarbejdet kan især tre prioriterede indsatser for MR-DIGITAL's virksomhed i 2018-2020 fremhæves: 1) Nordisk-baltisk samarbejde om elektroniske identifikationer, 2) accelereret udbygning af 5G samt 3) samarbejde om kunstig intelligens.

3.1. Adgang til digitale tjenester på tværs af grænser (eID interoperabilitet)

Offentlige digitale tjenester skal bygge tillid og åbenhed gennem løsninger med høj kvalitet som folk stoler på og er enkle at tage i anvendelse. Denne tillid og enkelthed er grundlæggende i etableringen af en digital offentlig sektor som sætter brugeren i centrum. Samtidig er informationsikkerhed og IKT-sikkerhed en nødvendig forudsætning for tillid til digitale løsninger. Offentlige tjenester skal opleves sammenhængende og integrerede for borgere, virksomheder og forvaltninger.

De nordiske og baltiske lande deler målet om at indføre gensidig anerkendelse af nationale eID-løsninger i regionen, så medborgere kan få adgang til sikre digitale tjenester på tværs af grænser. Det gælder eksempelvis adgang til banktransaktioner på internettet, elektronisk skatteregistrering, elektronisk ansøgning til uddannelser, elektroniske recepter, hvor borgere i dag skal benytte sit nationale eID. Projektet vil derfor gøre det lettere for borgere og virksomheder at bevæge sig digitalt på tværs af grænser i regionen og er et vigtigt bidrag i visionen om et digitalt indre marked i Norden og Baltikum.

Med eID-samarbejdet vil de nordiske og baltiske lande gå forrest i implementeringen af EU-kommissionens eIDAS-forordning og bidrage til udviklingen af digital mobilitet i regionen og visionen om at Norden skal være verdens mest integrerede region.

eID-samarbejdet ledes af digitaliseringsmyndigheden i Norge (Difi), som er i gang med at teste brugen af eID-løsninger inden for udvalgte digitale tjenester mellem landene.

3.2. Accelereret udbygning af 5G

5G tilbyder et stort potentiale for de nordiske og baltiske økonomier og kan styrke virksomheders bæredygtighed og konkurrenceevne eksempelvis gennem intelligente trafiksystemer, selvkørende transportmidler, intelligente energiløsninger baseret på dataovervågning og digitale sundhedstjenester i tyndt befolkede områder.

De nordiske og baltiske lande udmærker sig ved at have avancerede systemer for mobil kommunikation samt konkurrencedygtige teleoperatører. Samtidig ligger de nordiske lande langt fremme når det gælder udvikling og udnyttelse af nye innovative teknikker og fremstillingsformer inden for udvalgte erhvervssektorer og inden for velfærdsteknologi. Regionen er derfor i en gunstig position for at være blandt de førende i verden indenfor hurtig udrulning af 5G mobilnet og udvikling af teknologi baseret på 5G. 5G kommer til at blive en vigtig drivkraft for innovation i samfundet, og det er vigtigt at have gode strategier for udviklingen på dette felt.

På denne baggrund præsenterede de nordiske statsministre en fælles erklæring om, at Norden skal være den første og mest integrerede 5G-region i verden på deres møde 25. maj 2018. Blandt nøgleindsatserne bliver at sikre tilgængeligt spektrum til testning af teknologi baseret på 5G, koordinering af frekvensbånd på tværs i regionen og identificering af 5G testmiljøer inden for udvalgte industrier og sektorer.

For den offentlige sektor består en vigtig opgave i at stimulere investeringer i 5G udbygningen i alle landsdele, industrier og sektorer ved blandt andet at sikre gunstige rammevilkår og artikulere værdien af 5G inden for forskellige industrier og sektorer. Det nordisk-baltiske samarbejde om 5G udbygning vil derfor ske i et tæt samarbejde mellem digitale myndigheder samt i dialog med IT og teleoperatører i de nordiske og baltiske lande.

MR-DIGITAL har i samarbejde med Sekretariatet udarbejdet en handlingsplan for det nordisk-baltiske samarbejde om hurtig, sikker og integreret udrulning af 5G i regionen, som generalsekretæren præsenterer på statsministrenes møde under Nordisk Råds session 2018.

3.3. Styrket samarbejdet om udvikling og samfundsnyttig brug af kunstig intelligens

Kunstig intelligens (AI) kommer i fremtiden til at blive anvendt ikke blot i maskiner og industrier, men også som intelligente digitale "assistenter" i mange beslutningsprocesser inden for et bredt spektrum af områder: sundhedsvæsenet, transportsektoren, energisektoren, offentlig forvaltning, rådgivning med videre.

Gennem bedre udnyttelse af data kan AI bidrage til at skabe innovation og udvikle løsninger til store samfundsudfordringer. Det gælder ikke mindst i forhold til bæredygtig udnyttelse af naturressourcer og øget effektivisering i transportsektoren. Samtidig følger en række etiske dilemmaer med anvendelse af AI-teknologier. Det er vigtigt, at det sker med respekt for den digitale integritet, som vi har skabt i Norden.

Med henblik på at understøtte en bedre udnyttelse af mulighederne med AI i den offentlige og private sektor og samtidig sikre at udviklingen sker med respekt for vores nordiske værdier, underskrev de nordiske og baltiske ministre 14. maj 2018 en erklæring om fordybet samarbejde om AI. AI-erklæringen adresserer følgende centrale mål:

- Forbedre mulighederne for kompetenceudvikling, så myndigheder, virksomheder og organisationer i højere grad vil gøre brug af AI
- Styrke adgangen til data, så AI kan anvendes til at levere bedre service til borgere i Norden og Baltikum
- Definere etiske retningslinjer, standarder, der kan fungere som vejledning i forhold til, hvornår og hvordan AI-applikationer bør anvendes.
- Arbejde for internationale standarder for infrastruktur, hardware, programmer og data for at sikre opretholdelse af interoperabilitet, integritet, sikkerhed, tillid, anvendelighed og mobilitet.

Formandskabet er i samarbejde med højniveaugruppen under MR-DIGITAL i gang med at udarbejde en detaljeret opfølgingsplan med konkrete indsatser i tilknytning til disse mål.

3.4. Den tværsektorielle digitaliseringsindsats

Digitalisering har betydning for alle dele af samfundet og involverer derfor alle ministerråd i det nordiske samarbejde. Derfor har MR-DIGITAL en vigtig opgave i at koordinere og understøtte digitale indsatser i andre sektorer.

Flere ministerråd diskuterer i øjeblikket digitaliseringens potentialer og iværksætter projekter, der skal udnytte digitale muligheder på tværs i Norden. I tabellen er listet et udpluk af indsatser i de forskellige ministerråd.

Table: Eksempler på digitaliseringsindsatser i forskellige ministerråd

Ministerråd	Indsatser
MR-S	Databaserede sundhedstjenester og udnyttelse af digitale teknologier i sundhedssektoren
MR-A	Forskningsamarbejde om digitaliseringens betydning for fremtidens arbejdsmarked (Future of Work)
MR-N	Bedre udnyttelse af virksomhedsdata (Smart Government 3.0)
MR-JÄM, MR-U og MR-A	Tiltrækning af flere kvinder STEM-fagene og i IT-branchen
MR-U	Styrke digitale kompetencer i skolen Samarbejde om udveksling af forskningsdata og udvikling af en digital forskningsinfrastruktur (eScience)
MR-FJLS	Udnyttelse af data og digitale teknologier til at sikre et effektivt og bæredygtigt ressourceforbrug i bio-økonomien
MR-R	Bedre adgang til digital infrastruktur og tjenester i alle landsdele
MR-LOV	Samarbejde mellem de nordiske databeskyttelsesmyndigheder om koordineret implementering af GDPR

For at realisere gevinsterne ved et tættere nordisk samarbejde om dataudveksling og digitale løsninger har MR-SAM besluttet at digitalisering bliver et prioriteret område i budgettet for Nordisk Ministerråd i 2019 og 2020. Derudover afsætter MR-DIGITAL i 2019 og 2020 en pulje af egne midler til at støtte digitaliseringsinitiativer i andre sektorer.

De mange initiativer, der er igangsat i løbet af MR-DIGITAL's første år afspejler et stort engagement og potentiale i et stærkere nordisk og nordisk-baltisk samarbejde om digital omstilling.